

часних стандартів якості, здатність до роботи в команді, можливість активної участі в діяльності компанії, чесність, повага, лояльність.

Компетентісно-розвиваючі цінності включають такі, як бажання працювати, гнучкість, самопізнання, адаптивність, креативність, безперервне набуття нових компетенцій і компетентностей (навички реалізації компетенцій). Компетентісно-розвиваючі цінності — це створення об'єктивних можливостей постійного розвитку для персоналу в цілому і кожного індивіда, зокрема, для досягнення креативного, нестандартного мислення, сміливості, впевненості в собі, гнучкості, свободи, мудрості, самопізнання, гідності, честі. Це спонукає до досягнення вищих стандартів життя, продуктивності і результатів діяльності компанії в цілому.

Разом з тим, важливим є створення системи необхідних передумов, які сприяють довгостроковому зростанню ефективності діяльності суб'єктів ринкових відносин, мотивують внутрішнє бажання колективу і кожного індивіда, зокрема, підвищувати стандарти та якість життя і діяльності. Таке поєднання неможливе при абстрактності та неоднозначності сприйняття цінностей, скепсисі щодо їх об'єктивної необхідності та результативності. Ми поділяємо точку зору вчених і практиків, які вважають, що цінності: по-перше, є сучасним фундаментальними та довгостроковими дієвими інструментами життєвого циклу компанії та персоналу, по-друге, спрямованні на поєднання інтересів всіх учасників діяльності суб'єкта господарювання та ринку; по-третє, це суспільний ідеал; по-четверте, це соціальний стандарт.

Література

1. Гордеева Ю. В. Инновационные подходы к управлению человеческими ресурсами в системе создания стратегических ценностей транснациональных корпораций / Ю. В. Гордеева, Г. И. Янчукова // Транспортное дело России. — 2011. — № 10. — С. 60—61.
2. Романова Л.В. Проектирование системы управления человеческими ресурсами организации // Современные тенденции развития науки и технологий. — 2015. — №1-5. — С. 108—115.
3. Shalom H. Schwartz. An Overview of the Schwartz Theory of Basic Values. // Online Readings in Ps. and Culture, 2(1). 2012 [Electronic resource]. — Access: <http://scholarworks.gvsu.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1116&context=orpc>

УДК 330.3

e-mail: galina-yamnenko@ukr.net

Ямненко Галина Євгенівна

к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана», Україна

Yamnenko Halyna Y.,

PhD in Economics, associated professor of the
economics of enterprise chair of SHEI «Kyiv
National Economic University named after Vadym
Hetman», Ukraine

ЕВОЛЮЦІЯ ТА ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ БІЗНЕСУ

EVOLUTION AND TENDENCIES OF DEVELOPMENT BUSINESS

Анотація. Розглянуто еволюцію моделей підприємства у процесі розвитку економіки, виділено тенденції розвитку сучасного бізнесу, визначено пріоритетність активізації інноваційної діяльності для розвитку підприємств.

Ключові слова: теорії підприємств, інновації, розвиток бізнесу.

Abstract. The evolution of the enterprise models is considered in the process of economic development, highlighted trends in the development of modern business, determined priority of activation of innovative activity for enterprises development.

Keywords: theory of enterprises, innovation, business development.

Сучасна економіка перебуває під різноспрямованим впливом факторів зовнішнього середовища, а безперервно мінлива кон'юнктура ринку викликає необхідність безперервного розвитку підприємства, адекватної реакції на ринкові економічні умови та вимагає підвищення ефективності управління, застосування в практиці господарювання нових інструментів менеджменту, що забезпечують якісне зростання бізнесу, його конкурентоспроможність на місцевому і міжнародному ринках.

У сучасних умовах ведення бізнесу необхідне постійне вдосконалення системи стратегічного і оперативного управління компанією як механізму організаційного розвитку, що дозволяє їй адаптуватися до змін ринкового середовища, підвищити ефективність діяльності, здійснити перехід на нову стадію свого розвитку. Щоб вирішити такі завдання потрібен ком-

плексний аналіз здатності підприємства стабільно функціонувати та використовувати накопичений потенціал для майбутнього розвитку.

У дослідженнях функціонування та розвитку підприємств сформувалось багато теорій, які визначають природу та поведінку суб'єктів господарювання.

У межах класичної теорії функціонування підприємства забезпечується поділом праці та спеціалізацією відповідно до масштабів попиту (А. Сміт, 1776), фірма розглядається як ресурсний процесор, підприємство володіє такими специфічними ресурсами, як підприємницькі здібності та схильність до ризику (А. Маршалл, 1919), основною метою підприємства є максимізація прибутку при зменшенні витрат виробництва (Дж. Хікс, 1939).

У неокласичній теорії фірма розглядається як особлива «чорна скринька» — перетворювач вхідних ресурсів у продукцію на основі зміни ситуації на ринку. Ринкова поведінка підприємства та його розвиток залежать від вибору обсягів та якості економічних ресурсів. Основною проблемою ефективності фірми є максимізація прибутку, який визначає рівень її конкурентоспроможності, розмір фірми визначають технології та економія на масштабах. Альтернативними цілями фірми є максимізація продажів чи загальної виручки (модель Баумоля, 1958), максимізація вартості фірми (Міллер, Модільяні, 1958), максимізація темпу зростання фірми (Марріс, 1963).

У межах інституційної теорії поведінка підприємства залежить від ефективного використання потенціалу персоналу, його мотивації, ефективності контрактних взаємовідносин міжстейкхолдерами: власниками, топ-менеджерами та кредиторами, фірма розглядається як фінансовий перетворювач (теорія Дженсена-Меклінга, 1976), за інформаційною теорією основною метою підприємства є отримання, переробка і використання інформації у процесі виробництва (Аокі, 1986), підприємство веде господарську діяльність на основі спільності комплексу базових цінностей, переконань, оцінок, способів тлумачення нової інформації та історичних фактів, стилю, характерного для даного підприємства (теорія корпоративної культури, Ренмен, 1973), корпорація і є культура (Вейк, 1995), підприємство як процесор знань, веде господарську та пізнавальну діяльність, використовуючи знання і вміння (у тому числі колективні, особистісні, явні і неявні) в якості одного з ресурсів (когнітивна теорія, Полані, 1962).

В еволюційній теорії (Нельсон, Вінтер, 1973) функціонування підприємства залежить від ділових стосунків між усіма контрагентами та внутрішнім потенціалом самого підприємства. Теорія позиціонування (Портер, 1980) вказує, що фірма є процесором ринкового простору, а результати діяльності визначаються його галузевою позицією.

У підприємницькій теорії фірма виступає інноваційним двигуном економіки, генератором новаторських чи підприємницьких ініціатив (Й. Шумпетер, 1934), зосереджує увагу на обов'язковому розкритті та реалізації підприємницьких можливостей та інноваційних ідей персоналу, а теорія максимізації корисності менеджера (модель Уільямсона, 1967) базується на аналізі поведінки, що проявляється менеджерами і визначається цілями, альтернативними максимізації прибутку (зацікавленість у статусі, влада, престиж і грошова винагорода).

Теорія фінансів (середина 1980-х рр.) наголошує на максимізації цінності фірми, а саме: управлінні орієнтованого на цінність (value-based management), орієнтованого на цінність маркетингу (value-based marketing) та використанні нових інструментів вимірювання ефективності роботи менеджменту (EVA, BSC та ін.). Поява безперервних хвиль злиттів і поглинань звернули увагу на співвідношення структури власності і способів мотивації менеджерів, схильності до злиттів, а також до інших корпоративних способів реструктуризації, зокрема до викупу за допомогою боргового фінансування (LBO, leveraged buy-out) [1, с. 103].

На певному етапі дослідження теорії підприємств кожна з них висувала свої вимоги до функціонування бізнесу. Наявність різноманітних моделей підприємства викликала появу різних методів оцінки функціонування та управління ним, сприяла пошуку нових шляхів розв'язання існуючих проблем і прогнозування напрямків його розвитку.

У наш час підприємствам дуже складно вести ефективну господарську діяльність і адаптуватися до ринкових умов через велику кількість конкурентів. Оскільки трансформація економічних процесів, інтенсифікація інформації та знань викликають зміни у всіх сферах життя суспільства на чому наголошують праці багатьох дослідників, особливої пріоритетності та актуальності набувають процеси побудови конкурентоспроможного підприємства, орієнтованого на безперервні інновації.

Запорукою успіху сучасних підприємств є інновації як підґрунтя модернізації, фактор успішної діяльності. Саме вони сприяють формуванню та підтриманню конкурентоспроможності, а також є стимулом економічного зростання держави. Активна інноваційна діяльність

не тільки забезпечує прогресивність розвитку суспільства, а й сприяє підвищенню рівня конкурентоспроможності підприємств. Інтенсифікація та глобалізація сучасних економічних процесів на основі швидкої зміни інформації та знань викликають проблеми у функціонуванні різних суб'єктів господарювання, а уникнення проблем вимагає використання різноманітних методів дослідження, а саме моделювання, що надає їм особливої актуальності [2].

Світовий досвід свідчить, що тенденціями розвитку сучасного бізнесу є:

- використання потенціалу малого та середнього підприємництва шляхом реалізації програм їхньої підтримки;
- пріоритет на реалізацію стратегії інноваційного розвитку;
- розвиток потенціалу та сприяння творчій ініціативі персоналу підприємства;
- впровадження модернізованих комп'ютерних систем, розвиток технологій інтернет-речей, смарт-технологій і смарт-систем, орієнтація на «сервіс-орієнтоване проектування»;
- використання нових підходів ведення бізнесу (моделі відкритих інновацій та agile-менеджменту);
- постійне підвищення якості продукції;
- розвиток внутрішньофірмового підприємництва на основі єдиної інформаційної мережі, фінансової системи і корпоративної культури;
- постійні організаційні пошуки, створення ризикових «новаторських команд».

Саме реалізація стратегії інноваційного розвитку підприємств сприятиме досягненню стійкого зростання, поліпшення якості економічного потенціалу, підвищенню всього добробуту країни, збільшення ефективності процесу суспільного відтворення. Інноваційні можливості забезпечують формування конкурентних переваг і подальший розвиток бізнесу. Активізація процесів інноваційної діяльності в сфері виробництва і підвищення ефективності управління ними є у даний час реальним інструментом прискореного соціально-економічного розвитку в нашій країні.

Література

1. Бухвалов А.В. Теория фирмы и теория корпоративного управления // Вісник Санкт-Петербурзького університету. Сер. 8, Вип. 4 (№ 32), 2004. — С. 99—117.
2. Ямненко Г.Є. Інноваційні аспекти забезпечення конкурентоспроможності підприємств // Вісник Київського національного університету імені Тараса Шевченка. Серія: Економіка. — 2016. — № 178. — С. 47—52.